

Arstiteaduskond uue õppeaasta hakul

Toomas Asser – TÜ arstiteaduskonna dekaan

Tänavu sügisel on teaduskondade keskseks küsimuseks ülikooli edasine areng ja selle saavutamine. Tuleb kokku leppida ja hinnata tulevikusuunad, ülikooli praegused tugevad ja nõrgad küljed ning see, milleni ja misuguse aja jooksul tahetakse jõuda. Nendele küsimustele tuleb vastata ausalt. Otsustada tuleb nii teaduskondades kui ka ülikoolis tervikuna, millistes valdkondades tegutseda. Selge on vaid üks, et kõike ei suudeta teha nii inimeste kui ka rahaliste võimaluste piiratuse tõttu. Eesmärkide määramisel aitab ausus ja julgus endale tunnistada, kus on kordaminekuid ja kus vajakajäämisi. Ees- ti riigi majandusseis ei luba eeloleval aastal muretuid aegu, kuid arstide koolituses ei saa nõudmised olla väiksemad praegustest, vaid pigem vastupidi. Seda enam peame ratsionaalsemalt kasutama neid inimesi ja seda raha, mis meil on. Üldine majanduslangus ja hindade tõus on muutnud õppejõudude ja teadusetegijate viimastel aastatel tõusnud palgad taas keskpäraseks võrreldes kas või tervishoiusektoriga. Keskmine aga ei motiveeri, vaid tekitab omasoodu keskpärasust, sest selles puudub tunnustus tehtud tööle.

Arstiteaduste valdkonnas peaks olema stabiilselt 20–25 doktoritöö kaitsmist aastas. Arstiteaduskonnas on viimastel aastatel kaitstud küll kuni 18 doktoritööd aastas, kuid senine doktoritööpe maht viitab siiski jätkuvalt valdkonna alamõõdulisusele. Teadustöö ebapiisav maht arstiteaduskonnas

ilmneb eriti „kliinilise“ teaduse osas. Doktorikraadiga arstide arv ei taga ikkagi avaliku sektori vajadusi ega suuda kindlustada akadeemilist järelkasvu kõigil erialadel.

Biomedikumis olemas olev laboratoorne infrastruktuur on peatselt 10 aasta vanune ning süvenevalt hakkab endast tunda andma tõsine ruumipuudus. Edasiseks arenguks puudub füüsiline ruum ning ka seadmed. Maarjamõisa meditsiinilinnakus on tarvilik paralleelselt edasi arendada nii laborikeskkonda kui ka kliinilisi rakenduslikke visualiseerimistehnoloogiaid, mis suurendaks uutele lahendustele patentide saamist ja looks võimalused uute bioloogiliste ravimite reaalseks väljaarendamiseks.

Arstiteaduskonna õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri ajakohastamise investeeringuteks saadi tänavu siirdemeditiini keskuse väljaarendamise alustamiseks hädavajalik 55 miljonit krooni. Siirdemeditiin (ingl *translational medicine*) on Euroopa Liidu 7. raamprogrammi eelisarendatav teadusuund, mille eesmärgiks on luua tingimused uute alusmeditsiini saavutuste valideerimiseks kliinilise teaduse poolt ja selle kaudu kiireks rakendamiseks kliinilisse praktikas- se, tekitades selleks uue ning tõhusamalt toimiva ühenduslüli alusteaduse ja praktilise meditsiini vahele.

Arstiteaduskonna arendustegevuse eesmärgiks on kliinilise materjali analüüs haiguste tekkepõhjuste avastamiseks (nii metaboliitide, DNA, RNA kui ka valkude muutuste tasemel), nende alusel uute ravimikandidaatide leidmine, ravimikandidaatide testimine, haigusprotsesside mo-

delleerimine ja molekulaarsete aluste selgitamine, geneetiline epidemioloogia. Selleks on vaja nii uut füüsilist keskkonda kui ka uusi seadmeid. Arengu eelisvaldkonnaks on elupuhune visualiseerimine, funktsionaalne visualiseerimine ning suure läbilaskega analüütiliste platvormide juurutamine.

Sellesuunaline tegevus loob võimaluse uute doktoritööde kaitsmiseks, uute teadusteemade avamiseks, uute oskuste arendamiseks ning tööjõu kvaliteedi parandamiseks.

Tänavu käivitus struktuuritoetuste toel Eestis seitse teaduse tippkeskust. Keskuste loomise eesmärgiks on tippuurimisrühmade koostöö kaudu parandada Eesti teaduse tulemuslikkust ja rahvusvahelist konkurentsivõimet. Projektikonkursi tulemusena otsustas SA Archimedes toetada struktuuri-rahast arstiteaduskonna neuroimmunoloogia siirdeuuringute (*translational research*) tippkeskust 77,7 miljoni krooniga. Konsortiumi moodustavad kuus arstiteaduskonna uurimisrühma: viroloogia (uurimisgrupi juht prof Irja Lutsar), molekulaarpatoloogia (prof Pärt Peterson), kliiniline metaboloogia (prof Mihkel Zilmer), immunoloogia (prof Raivo Uibo), neurofarmakoloogia (prof Aleksander Žarkovski) ja füsioloogiline genoomika (prof Eero Vasar). Tippkeskuse eesmärgiks on kahe Eesti arstiteaduse olulisema ning tugevama suuna – neuroteaduse ning immunoloogia – koostoimimine ning valdkonna teadustulemuste rakendamine kliinilisse praktikasse. Selle saavutamiseks teeb konsortium tihedat koostööd Tartu Ülikooli arstiteaduskonna kliiniliste uurimisrühmadega ning osaleb interdistsiplinaarse siirdemeditsiini keskuse (*Centre of Translational Medicine*) rajamisel Tartu Ülikoolis. Eesmärgiks on parandada Eesti meditsiiniteaduse olukorda, inimeste efektiivsem kasutamine ning infrastruktuuri arendamine. Teadustöö temaatika fokuseerimine aitab koondada arenguks vajalikke inimesi ja seadmeid. Keskuse teadusuuringute

põhisuundadeks on neuroimmunoloogiliste häirete põhjuste genoomiline, transkriptoomiline, metabooliline ja proteoomiline analüüs; geenide ja keskkonna koosmõju neuroimmunoloogilistes haigustes; neurodegeneratiivsete ja autoimmuunsete haiguste patoloogilised mehhanismid, neuroimmunoloogiliste haiguste uute diagnostiliste ja ravimeetodite arendamine.

Arengu eelduseks on alati eelkõige inimesed, juhendajate inspireeriv kollegiaalsus ja pühendumus ning õppurite entusiasm. Arenemas on uued originaalsed ja huvitavad teadusteemad.

Arstiteaduskonnal on põhjust olla rahul oma üliõpilastega. Vaatamata kasvavale konkurentsile kõrghariduses on arstiteaduskonda õppima tulnud üliõpilaste teadmised väga head ning see lubab lootusrikkalt vaadata ka tulevikku.

Eelolevatel aastatel on meil enam kui kunagi varem vaja kokkuhoidmist, sest otsused, mida lähiajal tuleb teha, pole kerged. Keerulises olukorras on mitmed kliinilised erialad ning nende aitamiseks tehtavad otsused on meie kõikide huvides. Nendes on vastutus oma ülikooli ning kogu riigi tuleviku ees.

2008/2009. õppeaastal on arstiteaduskonnas kokku 1504 üliõpilast, nendest 96 välisüliõpilast. Põhiõppes õpib 1256 üliõpilast, kes jagunevad järgmiselt: arstiteadus 880, hambaarstiteadus 161, proviisoriope 215 (sh avatud ülikoolis proviisoreid 24). Nende hulgas alustajaid on arstiteaduses 161 (140 riigieelarvelisi, 16 ingliskeelne rühm), hambaarstiteaduses 32 (riigieelarvelisi 25), proviisorioppes 49 (riigieelarvelisi 30).

Magistriõppes õpib kokku 103 üliõpilast, nendest on alustajaid õendusteaduses 11, rahvatervishoius 15, biomeditsiinis 10. Doktoriõppe üliõpilaste koguarvuks on 145, nendest alustajaid on 25. Arst-residentide üldarv on 515.